

C. Mit jelent az Ukrajnából érkező gyerekeknek nyelvi támogatása?

Cél: Ösztönözni a gondolkodást az Ukrajnából érkező gyerekek nyelvi támogatásának legmegfelelőbb formáiról

Az Ukrajnából érkező gyerekek (vagy szüleik) számára valószínűleg nem az új nyelv elsajátítása a legsürgetőbb probléma vagy cél. Egyéb dolgok valószínűleg sürgősebbek és fontosabbak számukra. Ugyanakkor az Ukrajnából érkező gyerekeknek fontos alapszinten ismerni azon országok nyelvét, amelyekbe érkeznek. Előfordulhat, hogy nincsenek képesített nyelvtanárok által tartott rendszeres nyelvórák, de nyelvi támogatást bármilyen tantárgyat oktató tanár és önkéntesek is nyújthatnak.

Fontos szem előtt tartan, hogy ugyanabban a csoportban a gyerekek eltérő korábbi tapasztalatokkal, beiskolázási szinttel, szociális háttérrel és nyelvtudással rendelkezhetnek, és különböző tényezők befolyásolhatják a részvételüket, pontosságukat és koncentrációs, tanulási és emlékező képességüket.

Néhány ajánlás:

- *Tájékozódjon a gyerekek meglévő nyelvtudásáról.* Fel kell mérni az anyanyelv-ismeretüket, és ha szükséges, bátorítani kell őket arra, hogy anyanyelvükön nyelvi támogatást nyújtsanak egymásnak, például az olvasásban és írásban.
- *Derítse ki, van-e egy vagy több közös nyelv, amelyen kommunikálni lehet velük.* A közös nyelv lehet a befogadó ország nyelve vagy bármely más, széles körben beszélt nyelv. Azonban bármilyen közös nyelvet körültekintően kell használni: például előfordulhat, hogy egyes gyerekek akkor sem hajlandók oroszul beszélni, ha értik azt. Ha szükséges, néhány gyereket meg lehet kérni informális tolmácsolásra, de lehet, hogy ukrán származású pedagógus vagy a szülő is nyitott erre.
- *Fontosak az informális tevékenységek.* Ezek hasznosak lehetnek a gyerekek önbizalmának helyreállításában és az idő eltöltésében is.
- *Fontos a társas érintkezés.* Az Ukrajnából érkező gyerekek könnyebben tudnak alkalmazkodni a befogadó ország gyakorlatához, életkörülményeihez, ha a tanulási tevékenységek lehetőséget adnak a társas érintkezésre, különösen a szóbeli interakcióra a befogadó országban élő gyerekekkel és felnőttekkel.
- *Lehetőség szerint szervezzenek tevékenységeket a tanórán és az iskolán kívül.* A sport, a játékok, a társasági események stb. lehetőséget kínálnak arra, hogy kortárs gyerekekkel találkozzanak, barátkozzanak, és kevésbé érezzék magukat egyedül. Azok a tevékenységek, amelyekben a helyi közösség tagjai és a helyi önkéntes egyesületek tagjai is részt vesznek, szintén lehetőséget teremthetnek jó társadalmi kapcsolatok kialakulására.
- *Fontos, hogy a gyerekeknek legyen lehetősége minél többet beszélni.* A nyelvtanuláskor a gyerekeknek a lehető legtöbb olyan alkalmat biztosítani kell, amikor használhatják a nyelvet. Tehát a helyzettől és a céloktól függően meg kell találni a megfelelő egyensúlyt a környezetből érkező nyelvi input és a gyerekeknek biztosított nyelvhasználat között.
- *Kerüljék a nyomásgyakorlást.* Az Ukrajnából érkező gyerekeket utazásaik során trauma érte, és a jelenlegi helyzetük miatt még mindig nyomás alatt érezhetik magukat. Sok nyelvtanuló átmegy egy úgynevezett „csendes szakaszon”, amely esetenként akár hetekig eltarthat. Ha erőltetik őket, hogy beszéljenek, az a motiváció elvesztéséhez vezethet. Fontos, hogy ne érezzék úgy, hogy az új nyelv tanulása olyan többletkihívás, amely számonkérést, megmérettetést jelent. A nyelvi támogató tevékenységeket

alkalmazták úgy, mint egyfajta ösztönzést, hogy a gyerekek belépjenek az új nyelv világába, és ezt örömmel tegyék.

- *Adjanak lehetőséget a gyerekeknek, hogy segítsék egymást.* Saját nyelvük a „biztonság szigete” egy olyan országban, amelynek nem értik a nyelvét, és ez a nyelvi háttér nagyon hasznos lehet minden tanulási helyzetekben. Az anyanyelv hasznos egy új nyelv tanulásakor, bár lehetséges, hogy a nyelvi támogatást nyújtó személy számára ez nehéz lesz, mert úgy érzi, hogy nem ura a helyzetnek. Ennek ellenére legyen türelmes, és hagyjon időt a tanulóknak a gondolkodásra, és hogy egymás között anyanyelvükön megbeszélhessék a dolgokat. Ugyanakkor mutasson érdeklődést a nyelvük iránt, például megkérheti őket, hogy említsenek olyan szavakat vagy kifejezéseket az anyanyelvükön, amelyek hasonlítanak vagy azonosak az új nyelvben használtakal.
- *Minél ritkábban szakítsák félbe vagy javítsák ki őket.* Előfordulhat, hogy a gyerekek elvárják a nevelőktől, tanároktól a hibajavítást, mert „szakértőnek” tekintik őket. Viszont általában megközelítőleg helyes kiejtéssel is elkerülhetők a félreértések, és a beszélgetőpartner képes megérteni a gyermek közléseit. Ugyanakkor a gyakori hibajavítás azt eredményezheti, hogy a gyerekek elveszítik az önbizalmukat, és inkább nem szólnak meg, nehogy hibázzanak. Fontos tehát, hogy a környezet úgy is erősítse az önbizalmukat, hogy megmutatja: a nyelvi hibák ellenére is sikeresen tudnak kommunikálni az új nyelven.

Ha Ön még soha nem tanított senkinek idegen nyelvet, mert például más tantárgy a választott szakja vagy önkéntesként foglalkozik a gyerekekkel, fontos átgondolnia, hogyan tudná ezt a legjobban megtenni. Íme néhány szempont, amit érdemes szem előtt tartani:

- Nem kell konkrét tantervet követnie, és nem kell egy adott kompetenciaszintet megcélózni: összpontosítson a gyermekek legfontosabb nyelvi szükségleteire.
- A gyermeknek nem nyelvtant kell tanítania, mert nem az a cél, hogy a gyerekek nyelvhelyessége egy nyelvvizsga követelményeinek feleljen meg. A cél az, hogy segítsen nekik abban, hogy nyelvileg alkalmazkodni tudjanak az új helyzetükhöz.
- Ez azt jelenti, hogy segít nekik eléggé elsajátítani a nyelvet ahhoz, hogy kommunikálni tudjanak és kifejezzék igényeiket. Szükséghelyzetben a hasznos kifejezések és a szókincs fontosabb, mint a nyelvhelyesség.
- Ha Ön nem is jártas a nyelvtanulás-támogatásban, akkor is el tud magyarázni dolgokat, és tud hasznos tájékoztatást nyújtani, hiszen tudja, hogyan működnek a dolgok az Ön országában, és milyen kifejezések és kérdések hasznosak a mindennapi helyzetekben: pl. *ezt hogy hívják? hol találom...? nem értem stb.*
- A saját nyelvén és/vagy egy olyan nyelven, amelyet Ön és a gyerekek is beszélnek, elkezdheti bevezetni őket abba, hogy az új környezetükben hogyan működnek a dolgok. Szótanulás, valós tárgyakkal végzett tevékenységek, vagy, ha ez megengedett, közösen tett látogatások különböző helyszínekre – pl. városi séta, kézműves projektek, zene, sport stb. – a nyelvi támogatás értékes formái, bármilyen korosztályú menekültről legyen szó, de különösen a gyerekek esetében.
- Ön olyan „beszélgető partner” lehet, aki időt szán rájuk, türelmes és nyitott, meghallgatja őket és hozzájuk beszél.
- Az interakciók során nyelvi modellt nyújthat, amikor hasznos szavakat és kifejezéseket kell gyakorolniuk és használniuk.
- Dicsérheti és bátoríthatja őket, ha nyelvi vagy egyéb nehézségeik vannak.
- Beszéljen érthetően és lassan, tartson szünetet a mondatok között.
- Alkalmazza a testbeszédet, például kommunikációt segítő gesztusokat, de kerülje a túl hangos beszédet, mert ez némely gyermeknek félelmetes lehet. Nem lehet jó kapcsolatot kialakítani, amíg a gyerekek nem érzik a megerősítést és támogatást.

- Szükség esetén ismétlje meg vagy fogalmazza újra a mondandóját, különösen a kérdéseit.
- Ne kalandozzon el a tárgytól és ne váltson hirtelen témát.
- A nyelvi tevékenységek során használjon szemléltető eszközöket, például képeket, tárgyakat, és építsen be a tevékenységekbe játékokat, mozgást, énekeket.